

การจัดการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนของ มมร วิทยาเขตล้านนา

โดย ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ
หน.ฝ่ายจัดการศึกษา

ข้อเท็จจริงที่ต้องรู้ร่วมกัน

ก. หลักสูตรที่เปิดในปีพ.ศ. ๒๕๕๗ จำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

๑. หลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต (ปรับปรุง) พ.ศ.๒๕๕๔ คณะศาสนาและปรัชญา เปิด ๑ สาขาวิชา คือ พุทธศาสตร์ สำหรับนักศึกษาภาคปกติบ่าย บรรพชิต จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตร ๑๓๙ นก.(รวมกลุ่มวิชาฝึกปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ๗ นก.) เปิดสอนเมื่อปีการศึกษา ๒๕๕๔ มี นักศึกษาตั้งแต่ชั้นปี ๑ ถึงชั้นปีที่ ๔ ซึ่งเป็นรุ่นแรกของหลักสูตรนี้

สิ่งที่ควรพิจารณา มีนักศึกษาจำนวนน้อย ยังไม่สามารถเปิดสอนนักศึกษาคฤหัสถ์ได้ นับว่าเป็น สิ่งที่ทำทายนมากถ้าหากจะเปิดสอน เป็นเรื่องที่คณะกรรมการหลักสูตร จะต้องทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อให้ได้ นักศึกษาคฤหัสถ์มาศึกษาในสาขาวิชานี้ ถ้าสามารถเปิดได้นับว่าเป็นเรื่องที่ดีมาก เพราะเป็นมหาวิทยาลัย ทางพระพุทธศาสนา ปีการศึกษานี้มีการรับสมัครแต่ไม่สามารถหวังผลได้เท่าที่ควร ปีต่อไปควรที่จะ วางแผนและมาตรการที่ชัดเจน...

นอกจากนั้น สิ่งแปลกใหม่สำหรับบัณฑิตสาขาวิชาพุทธศาสตร์ก็คือเมื่อเรียนจบรายวิชาทั้งหมดตลอด หลักสูตร จะต้องออกฝึกงานหรือสหกิจศึกษาคิดเป็นจำนวน ๗ หน่วยกิต ทั้งนักศึกษาบรรพชิตและคฤหัสถ์ ในสถานที่จริง จึงจะถือว่าได้คุณสมบัติครบตามหลักสูตรและมีสิทธิเข้ารับประทานปริญญาบัตรต่อไป

๒. หลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต (ปรับปรุง) พ.ศ.๒๕๕๙ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชา การสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ๑๗๔ นก. รวมทั้งการปฏิบัติการ สอนในสถานศึกษาจริงตามเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภาทุกประการ ส่วนสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รหัส ๕๓...ได้ศึกษารายวิชาครบแล้ว อยู่ในชั้นปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจริง ตามเงื่อนไขที่คุรุสภากำหนด

เปิดสอนสำหรับนักศึกษารหัส ๕๔...ชั้นปีที่ ๔ และรหัส ๕๕ ชั้นปีที่ ๓ มีนักศึกษาทั้งภาคปกติบ่าย บรรพชิต และภาคปกติเข้านักศึกษาคฤหัสถ์ สำเร็จการศึกษาแล้วได้รับปริญญา ศาสนศาสตร์บัณฑิต.

๓. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง) พ.ศ.๒๕๕๔ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชา การสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ๑๙๘ นก. รวมการปฏิบัติการ สอนในสถานศึกษาจริงตามเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภาทุกประการ

หลักสูตรทั้งสองสาขาวิชา เปิดสอนสำหรับนักศึกษา รหัส ๕๖...ชั้นปีที่ ๒ และรหัส ๕๗...ชั้นปีที่ ๑ นักศึกษาทั้งภาคปกติบ่ายบรรพชิต และภาคปกติเข้านักศึกษาคฤหัสถ์

ข้อที่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไข คือ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรที่มากเกินไป และเกินเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรของคุรุสภา มีปัญหาในการบริหารจัดการทุกมิติ ต้องมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมใน เชิงนโยบายบริหารจัดการ จากผู้บริหารระดับคณะและภาควิชาจากส่วนกลาง ศึกษาสำเร็จแล้วได้รับปริญญาตามชื่อหลักสูตร คือ ศศึกษาศาสตร์บัณฑิต

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ จำนวนรับนักศึกษาใหม่ เป็นเพราะหน่วยงานควบคุมการผลิต บัณฑิตสายครูคือ คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการผลิตว่าด้วยจำนวนนักศึกษาต่อห้องลดลง คือ ห้อง ละ ๓๐ คน ต่ออาจารย์ ๑ คน จะสามารถรับนักศึกษาได้ ๑๕๐ คน ตามจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร ๕

คน แต่ในมคอ.๒ ของหลักสูตรที่สกอ.อนุมัตินั้นให้รับได้สาขาละ ๑๐๐ คน จึงได้ข้อยุติว่าทั้งสาขาวิชาการสอนภาษาไทยและสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ รับได้สาขาละ ๑๐๐ คน

วิทยาเขตล้านนา ได้เปิดรับสมัครและสอบคัดเลือกสาขาวิชาการสอนภาษาไทย เป็นสองรอบ โดยรอบแรกเป็นรอบของนักศึกษาคุณวุฒิตัวไปคาดว่าจะรับได้ ๔ ห้องเรียน แบ่งเป็นคุณวุฒิต่างๆ ๓๐ คน อีกหนึ่งห้องสำหรับนักศึกษาบรรพชิต ปรากฏว่ามีผู้ผ่านการสอบคัดเลือก ๙๘ คน ส่งผลกระทบต่อจำนวนที่นั่งเหลือสำหรับนักศึกษาบรรพชิต ๒ รูปเท่านั้น มีปัญหา ทั้งในเชิงการบริหารจัดการและภาพลักษณ์และมุมมองที่ว่า มมร. ล้านนา ให้ความสำคัญกับนักศึกษาคุณวุฒิต่างๆ มากกว่าบรรพชิตแล้วหรือ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษก็เช่นเดียวกันแต่จำนวนที่นั่งเหลือสำหรับนักศึกษาบรรพชิตจะมีมากกว่า

นี่คือความไม่ชัดเจนแน่นอนในเชิงนโยบายและกฎเกณฑ์มาตรฐานที่ผูกพันกับส่วนงานควบคุมการผลิตบัณฑิตสายครูและส่วนงานในระดับบนอันได้แก่คณะศึกษา จำเป็นที่จะต้องมีความแน่นอนชัดเจนในการรับสมัครสอบคัดเลือกในปีการศึกษาต่อไป

๔. หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุงพ.ศ.๒๕๕๔) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ๑๔๕ นก. รวมรายวิชาการบวณการเตรียมการฝึกประสบการณ์รายวิชา ๒ นก.และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ๕ นก.

เปิดสอนสำหรับนักศึกษาบรรพชิตภาคปกติบาย และภาคปกติเข้าคุณวุฒิตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ เป็นต้นมา

สถานภาพของหลักสูตร ทั้งนี้ทุกหลักสูตรผ่านการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เรียบร้อยแล้ว

ข. การบริหารจัดการหลักสูตรของวิทยาเขตล้านนา

มีผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ คือ พระครูปลัดจิตติชัย จิตติขโย (ดร.)เป็นผู้กำกับดูแลและรับผิดชอบ โดยภาพรวมทั้งหมด และมี ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ หัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิต และส่งเสริมวิชาการของคณาจารย์ โดยมีระบบและกลไกในการบริหารจัดการหลักสูตรคือ

การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ (TQF:HEd)

ระบบในการบริหารจัดการหลักสูตร มีกรอบมาตรฐานกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ (TQF:HEd) เป็นตัวนำทางในการบริหารจัดการ เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ภาคเรียนที่ ๒ เป็นต้นมา โดยการนำร่องถือปฏิบัติเป็นวิทยาเขตแรกก่อนที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรพ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

กลไกในการบริหารจัดการหลักสูตร มีคณาจารย์ผู้รับผิดชอบและประจำหลักสูตร ทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน ระบบการบริหารจัดการหลักสูตรที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับฝ่ายจัดการศึกษาทั้งหมดทุกขั้นตอน เพื่อให้การจัดการศึกษาของวิทยาเขตดำเนินไปได้ เมื่อนำระบบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ (TQF:HEd) มาใช้ในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการสรรหาคณาจารย์ผู้รับผิดชอบและประจำหลักสูตรมารับผิดชอบร่วมกับฝ่ายจัดการศึกษา ระยะเริ่มแรก คือ ปีการศึกษา ๒๕๕๕-๕๖ และปัจจุบัน มีการประชุมอาจารย์ผู้รับผิดชอบและประจำหลักสูตรทุกเดือนตามตารางการประชุมทั้งสองภาค

การศึกษาโดยการควบคุมดูแลของหัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษา และกำกับดูแลรับผิดชอบของผู้อำนวยการ วิทยาลัยศาสนศาสตร์

ภารกิจในการบริหารหลักสูตรทุกสาขาวิชา จำเป็นต้องมีการถ่ายโอนความรับผิดชอบและหน้าที่ จากฝ่ายจัดการศึกษาไปสู่อาจารย์ผู้รับผิดชอบและประจำหลักสูตร ทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการ การศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ อย่างค่อยเป็นค่อยไป นับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๗ เป็นต้น เช่น การกำหนด แผนรับนักศึกษาใหม่ร่วมกับฝ่ายจัดการศึกษา กระบวนการสอบคัดเลือกนักศึกษาใหม่ การออกข้อสอบ สำหรับนักศึกษาใหม่ การเรียนปรับพื้นฐาน การพิจารณาข้อสอบวัดและประเมินผลระหว่างภาค/ปลายภาค การจัดทำข้อสอบ การติดตาม/จัดทำ เก็บรวบรวม เอกสาร มคอ.๓ มคอ.๔ มคอ.๕ มคอ.๖และมคอ.๗ จาก อาจารย์ผู้สอนรายวิชา ของแต่ละสาขาวิชา การพิจารณาผลคะแนนการวัดและประเมินผลของแต่ละ รายวิชาในสาขาวิชาของตนเองและที่คณาจารย์ผู้สอนส่งมา เป็นต้น...

ข้อจำกัดทางการบริหารจัดการศึกษาวิทยาเขตล้านนา มีคณาจารย์ที่บรรจุในตำแหน่งประจำ จบ ตรงสาขาวิชาน้อย แต่ละสาขาวิชามีรายวิชาเยอะ จำเป็นต้องเชิญบุคคล/อาจารย์ ที่จบตรงสายจาก ภายนอกมาเป็นจำนวนมาก มีผลในการจัดตารางเรียนตารางสอนอย่างมาก ด้านกายภาพ คือ สถานที่ ห้องเรียนมีจำนวนจำกัด สถานที่จอดรถยนต์/จักรยานยนต์ ไม่เพียงพอ กับจำนวนบุคลากรและนักศึกษา การประสานงานทางวิชาการร่วมกับส่วนกลางในบางครั้งไม่มีความชัดเจน ไม่มีความคล่องตัว และไม่มี อำนาจ (Authority) เบ็ดเสร็จในการตัดสินใจทางวิชาการ เป็นต้น

ค. การเรียนการสอนของ มมร. วิทยาเขตล้านนา

การเรียนการสอนที่ถือตามปฏิทินเดิมกับปฏิทินอาเซียน: สิ่งท้าทาย ไม่ถึงกับยากที่จะต้องเผชิญ มมร วิทยาเขตล้านนา จะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แน่นอนกับการจัดการศึกษาที่มีการแยก การเปิดภาคเรียนการศึกษาออกเป็นสองช่วง นั่นคือสภาคการของมหาวิทาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้มี มติให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๗ เป็นต้นไป โดยแบ่งเป็นกลุ่มเรียน คือ

๑. คณะศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ทุกหลักสูตร ทุกรหัส ทุกชั้นปี และคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ ๑ รหัส ๕๗...(ใหม่) ทุกสาขาวิชา มีกำหนดเปิดภาคการศึกษาที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๑เดือน สิงหาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

รหัส ๕๗...ปี ๑ ทุกสาขาวิชาบรรพชิต คฤหัสถ์ จัดตารางสอนในภาคบ่าย ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป

สถานที่จัดการเรียนการสอน คือ อาคาร ๔ อาคาร ๒และ ๓ หนึ่งห้องเรียน

๒. คณะศึกษาศาสตร์ปี ๒-๓-๔-๕ รหัส ๕๓...๕๔...๕๕...๕๖... มีกำหนดเปิดภาคเรียนที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

รหัส ๕๖...ทุกสาขาวิชา คฤหัสถ์ จัดตารางสอนในภาคเช้า ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น.เป็นต้นไป

สถานที่จัดการเรียนการสอน คือ อาคาร ๔ และ อาคาร ๒ และ ๓ หนึ่งห้องเรียน

การถือปฏิบัติตามหลักสูตร ปี ๒๕๕๔ มีผลต่อนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง รหัส๕๔... ทั้งภาคปกติเข้าคฤหัสถ์และภาคปกติบทยบรรพชิต คือ ภาคการศึกษาที่ ๑ นี้ มีกระบวนการเรียนการสอนที่ เพิ่มเข้ามา ที่จะต้องปฏิบัติกัน นั่นคือ กระบวนการฝึกประสบการณ์อาชีพทางรัฐศาสตร์ (๒นก.)ถือว่าเป็น เรื่องใหม่สำหรับสาขาวิชานี้

ข้อน่าสังเกตคือว่า นักศึกษาที่มีตำแหน่งทางอาชีพอยู่แล้ว หรือ ทำงานแล้ว เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนา กำนัน สารวัตรกำนัน สมาชิกสภาเทศบาล นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น จะให้เขาฝึกประสบการณ์ในตำแหน่งของเขาเลยได้หรือไม่ ข้าราชการตำรวจ ทหาร และพลเรือน ก็เช่นเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ทางส่วนกลางคือคณะหรือภาควิชา จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน ถึงความถูกต้องในการปฏิบัติแนวทางเดียวกัน

นี่คือ การเรียนการสอนของ มมร วิทยาเขตล้านนา สำหรับการปีการศึกษา ๒๕๕๗ ที่บริหารจัดการบนความท้าทาย แต่ไม่ถึงกับยาก จนไม่สามารถปฏิบัติ แต่เราพยายามอย่างดีที่สุดเพื่อการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ประชาชน ชาวจังหวัดเชียงใหม่และใกล้เคียงต่อไป.....